

روشهای ارائه توضیحات نوشتاری در موزه ها رزیتا صالحی نظامی

هدف از ارائه هر نوع توضیحی در موزه کمک به گروه مخاطبان است تا بهتر بتوانند با مجموعه های به نمایش درآمده در موزه ارتباط برقرار نمایند گروهی از بازدید کنندگان تمایل دارند به تنهایی و بدون حضور راهنمایان موزه از آثار بازدید نمایند تا ضمن حفظ آزادی فردی خود و همراهانشان تا هر زمان که نیاز دارند برای دیدن اشیاء صرف وقت نمایند. از این رو موزه ها می بایست اطلاعات جامع و کاملی را درباره ی اشیاء به طور منفرد و گروهی و به طرق مختلف در اختیار بازدید کنندگان قرار دهند. امروزه شیوه های متنوعی برای ارائه توضیحات به صورت نوشتاری وجود دارد که ساده ترین آنها زیرنویس اشیاء، بروشور، کتابچه های راهنما و توضیحات گروهی اشیاء هستند که هر یک از این شیوه ها به منظور تأثیر بیشتر می بایست با مطالعه دقیق و در نظر گرفتن مواردی چون نوع شیء، نوع موزه، مجموعه ای که موزه در آن قرار گرفته است، طراحی داخلی موزه و فضاهای درون موزه ارائه شوند که در اینجا به شرح مختصری از انواع این شیوه های توضیح نوشتاری می پردازیم.

۱- زیرنویس

زیرنویس اولین مورد توضیحات نوشتاری است که در مقابل چشم بازدید کنندگان همزمان با دیدن اشیاء قرار می گیرد بنابراین کیفیت آن دارای اهمیت زیادی است. زیرنویس ها برای دادن اطلاعات به شکل کاملا فشرده، کلیدی و قابل درک درباره ی اثر هستند که در تهیه آنها عواملی نظیر میزان فشردگی و قابل درک بودن با توجه به گروه مخاطبان اهمیت دارد. این نوشته ها عموماً می بایست به صورت یک شکل نوشته شوند و اطلاعاتی نظیر نام هنرمند، عنوان، تاریخ و شرایط زمانی را حداکثر تا ۵۰ تا ۷۵ حرف بیان نمایند. معمولاً روی هر زیرنویس دو نوع اطلاعات نوشته می شود: سطر اول با حروف درشت، سیاه و قابل دیدن از فاصله نسبتاً دور نوشته می شود و در برگزیده ی اطلاعات اساسی درباره ی هویت و شناخت شیء باشد و سپس در سطرهای پایین تر اطلاعات و آمار مورد نظر موزه نگاشته شود. بازدید کننده چنانچه با همان اطلاعات سطر اول راضی شود و آنها را کافی بداند به سوی شیء دیگر می رود، ولی اگر نیاز به اطلاعات دیگری داشته باشد از مطالب سطرهای پایین نیز استفاده می نماید. ابعاد زیرنویس باید کوچکتر از شیء باشد و مزاحمتی برای دیدن شیء ایجاد ننماید. در صورتیکه آثار موجود در یک ویتترین از یک خانواده باشند می توان از زیرنویس جمعی با گروهی استفاده نمود که در آن مطالبی درباره ی هویت مشترک اشیاء و ارجاعات مورد نیاز موزه و شماره ی ثبت هر شیء نوشته شود.

۲- نوشته های ورودی تالارها

در ورودی تالارها، گالری ها یا اتاقهای موزه میتوان در یک تابلو بزرگ تمامی اطلاعات پایه درباره ی مجموعه آثار به نمایش درآمده در آن تالار را درج نمود که می بایست این نوشته ها با خط درشت و قابل دیده شدن از فاصله ی چند متر باشد. اطلاعات باید کلیدی و مبین کل آثار باشد به طوری که خواننده با مطالعه ی آن به برداشتی کلی در باره ی آنچه می خواهد ببیند برسد. این نوشته ها میتواند به صورت حک شده روی فلز و یا به صورت لمینه بین دو لفاف پلاستیکی باشد.

۳- دفترچه ی راهنما ی هر تالار

این دفترچه می توانند در موزه های بزرگ، مجموعه آثار یک تالار با اشیاء متعدد را معرفی نمایند و اطلاعات دقیق تری را نسبت به دو گزینه ی قبل در اختیار بازدید کنندگان قرار دهند. تعداد صفحات این دفترچه ها اغلب بین ۴ تا ۶ صفحه است و از بروشور اصلی موزه مطالب تخصصی تری در آن ارائه می شود.

۴- اطلاعات مکتوب در باره ی هر یک از اشیاء

برخی از موزه های بزرگ جهان علاوه بر موارد یادشده اطلاعات جامع و دقیقی را که از نظر کارشناسی بدون نقص می باشد و توسط محققین استخراج شده است در قطع A4 یا A3 تهیه نموده و داخل لفاف های پلاستیکی شفاف قرار داده و کل این برگه ها ی متعلق به یک اتاق یا تالار نمایش را داخل یک برگه دان در ورودی تالار قرار می دهند تا بازدید کنندگانی که قصد مطالعه ی دقیق تر یا پژوهش بر روی آثار را دارند بتوانند از آنها استفاده کنند.

۵- بروشور موزه

بروشورها استانداردها ی تعریف شده ای دارند که در اشکال و اندازه های مختلفی ارائه می شوند و حاوی اطلاعات کلی درباره ی کل موزه و آثار به نمایش درآمده هستند و جنبه ی عام تری دارند.

۶- کتاب موزه

موزه های معروف جهان عموماً در کتابی تاریخیچه ی بنا ، آثار ، نحوه ی جمع آوری آثار و اطلاعات مهم و جالب دیگری را ارائه می نمایند که بازدید کننده می تواند با خرید و نگهداری آن همیشه خاطره ی بازدید از موزه را به همراه داشته باشد و در صورت نیاز به اطلاعات مکتوب از آن استفاده نماید .

منابع :

مرکز گتی ، موسسه ای تحقیقاتی ، نمایشگاهی و آموزشی ، نشریه **Museum practice** . NO 8 .
نغیسی ، نوشین دخت . موزه داری ، انتشارات سمت ، تهران ، ۱۳۸۰